

حل تمرین درس ۷ (کتاب نحو مقدماتی)

پرسش و تمرین

۱. حکم مطابقت فعل در مذکر و مؤنث بودن با اسم های ذیل چگونه است؟

- مؤنث مجازی: فعل هم می تواند مؤنث بیاید و هم مذکر
- جمع مکسر: فعل هم می تواند مؤنث بیاید و هم مذکر
- مذکر حقیقی: فعل باید در مؤنث و مذکر بودن تابع اسم باشد.
- مؤنث حقیقی: فعل باید در مؤنث و مذکر بودن تابع اسم باشد.

۲. فعل با فاعل و یا نائب فاعلی که اسم ظاهر است چگونه استعمال می شود؟ چرا؟ مثال بزنید.

- در اول جمله فعل + اسم ظاهر: فعل مفرد می آید

۳. در جمله های ذیل اقسام فاعل و یا نائب فاعل را مشخص کنید و نوع و علامت و اعراب هر کدام را بنویسید.

مثال: قرآن کریم: قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ.

- الْمُؤْمِنُونَ: اسم ظاهر، فاعل و مرفوع

(۱) قرآن کریم: خُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا.

- الْإِنْسَانُ: اسم ظاهر، نائب فاعل، مرفوع

(۲) قرآن کریم: قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ.

- امْرَأَتُ: فاعل اسم ظاهر، مرفوع (مؤنث حقیقی)
- الْحَقُّ: فاعل اسم ظاهر، مرفوع

(۳) قرآن کریم: وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبْرُوا عَلَيَّ مَا كُذِّبُوا.

- رَسُولٌ: (جمع مکسر) نائب فاعل اسم ظاهر، مرفوع
- فَصَبْرُوا: واو فاعل ضمیر بارز و محلاً مرفوع
- كُذِّبُوا: واو نائب فاعل ضمیر بارز و محلاً مرفوع

۴) قرآن کریم: وَأَتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ.

- وَأَتَّقُوا: فاعل ضمير بارز، محلاً مرفوع
- نَفْسٌ: فاعل اسم ظاهر، مرفوع (مؤنث مجازی)
- شَفَاعَةٌ: نائب فاعل، اسم ظاهر، مرفوع
- عَدْلٌ: نائب فاعل، اسم ظاهر، مرفوع
- يُنصَرُونَ: واو نائب فاعل، ضمير بارز و محلاً مرفوع

۵) رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم: مَا أُوذِيَ أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوذِيَتْ فِي اللَّهِ.

- أَحَدٌ: نائب فاعل اسم ظاهر و مرفوع
- أُوذِيَتْ: نائب فاعل ضمير بارز و محلاً مرفوع

۶) رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم: مَا أُعْطِيَتْ أُمَّةٌ مِنْ الْأَيُّقِينَ أَفْضَلَ مِمَّا أُعْطِيَتْ أُمَّتِي.

- أُمَّةٌ: نائب فاعل اسم ظاهر و مرفوع (مؤنث حقیقی)
- أُمَّتِي: نائب فاعل اسم ظاهر و مرفوع تقدیراً (مؤنث حقیقی)

۴. در تمرین قبل (شماره سه) چرا برخی از افعال به صورت مؤنث استعمال شده اند؟

۵. پس از تبدیل افعال معلوم به مجهول، فاعل را حذف کنید، و مفعول را جایگزین آن کنید.

مثال: أَكَلَ الْجَائِعُ الطَّعَامَ أَكَلَ الطَّعَامَ (غذا خورده شد).

- أَكَلَ: فعل معلوم
- الْجَائِعُ: فاعل
- الطَّعَامَ: مفعول
- * أَكَلَ: فعل مجهول
- * الطَّعَامَ: نائب فاعل

۱) خَلَقَ اللَّهُ الْإِنْسَانَ: خُلِقَ الْإِنْسَانُ

۲) يُحِبُّ الْمُعَلِّمَ التَّلْمِيذُ: يُحِبُّ التَّلْمِيذُ

۳) يَشْرَبُ الْعَطْشَانُ الْمَاءَ: فَيَشْرَبُ الْمَاءَ

۴) أَنْشَدَ الشَّاعِرُ قَصِيدَةً: أَنْشَدَتْ قَصِيدَةً

(٥) يَجْزِي اللَّهُ الصَّابِرِينَ: يُجْزِي الصَّابِرِينَ

حوزة مجازيہ ہندس طلبہ